

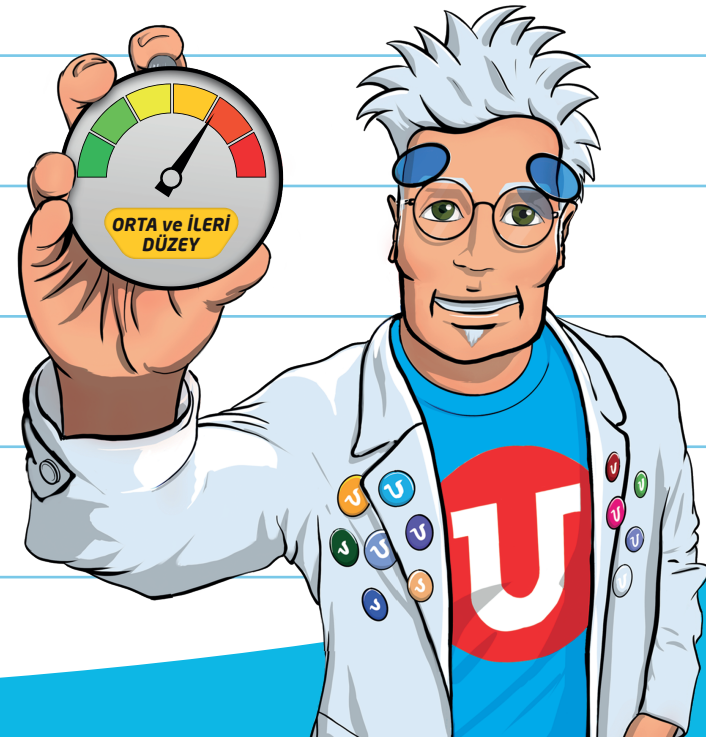

TYT Orta ve İleri Düzey Tarih Soru Bankası

II. Dünya Savaşı'nın Sebepleri, Yayılması, Dünyaya ve Türkiye'ye Etkileri

BEGÜM ÜNLÜ

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI SÜRECİNDE TÜRKİYE VE DÜNYA II.DÜNYA SAVAŞI'NIN SEBEPLERİ, YAYILMASI, DÜNYAYA VE TÜRKİYE'YE ETKİLERİ

II.Dünya Savaşının Nedenleri

Savaş Yılları

II.Dünya Savaşında Türkiye

Savaş Yıllarında Türkiyede Genel Durum

Savaş Yıllarında Sosyal – Kültürel ve Eğitim Alanındaki Gelişmeler

Türkiyede İç Politikadaki Gelişmeler

II.Dünya Savaşının Sonuçları

II.Dünya Savaşının Nedenleri

I. Dünya Savaşı sonrasında görülen,

- I. Galip devletlerin barışı sağlamak ve korumak yerine kurdukları düzen içinde kendi çıkarlarını gerçekleştirme yollarını aramaları,
- II. Yenilen devletlerle siyasi, ekonomik ve askeri kısıtlamalar ve ağır yükümlülükler getiren antlaşmaların imzalanması,
- III. Osmanlı, Rus Çarlığı, Avusturya – Macaristan ve Alman İmparatorluklarının yıkılması ile Avrupa güçler dengesinin bozulması,
- IV. Ulusçuluk temelinde devletler kurma amacıyla toplanan Paris Barış Konferansı'nda Yugoslavya ve Çekoslovakya gibi farklı millî unsurlardan oluşturulan devletler kurulması

gelişmeleri II.Dünya Savaşı'na neden olmuştur.

Örnek:

İkinci Dünya Savaşı'nın çıkmasında aşağıdakilerden hangisi etkili olmamıştır?

- A) Devletler arası çıkar çatışmalarının yaşanması
- B) Savaş sanayisi ile birlikte silahlanma yarışının hızlanması
- C) Versay Antlaşması'nın getirdiği ağır yükümlülüklerin Hitler'i "Hayat Sahası" politikasına yöneltmesi
- D) Mihver Grubu devletlerin revizyonist yaklaşımları
- E) ABD ile İngiltere arasında yapılan Atlantik Bildirisi'nin yayımlanması

I. İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI ÖNCESİ GENEL DURUM

II.Dünya Savaşı sırasında Avrupa devletlerinin çoğu diktatörlüktü.

Stalin'in Sovyetler Birliği

Joseph Stalin

Nazi Almanyası

Adolf Hitler

Faşist İtalya

Benito Mussolini

Japonya

- 1931'de Mançurya'yı işgal ederek Çin'e karşı politikalarını yoğunlaştıran Japonya, 1933'te Milletler Cemiyeti'nden ve Washington Antlaşması'ndan ayrılmıştır.
- 1934'te "Asya, Asyalılarındır." politikasına dayalı olarak Uzakdoğu'daki güçler dengesini bozmuş, Uzakdoğu'da çıkarları olan ABD ve İngiltere bu duruma sessiz kalmıştır.
- 1937'de Japonya'nın Çin'e saldırması sonucu ABD ve İngiltere, Çin'e yardım yapmaya başlamıştır.
- Batılıların Doğu Asya'dan atılmasını ön gören ve "Yeni Düzen" olarak adlandırılan Japonya'nın politikaları sonucu İkinci Dünya Savaşı'nın cephelerinden biri de Uzakdoğu olmuştur.

Örnek:

ABD ve SSCB'nin kendi siyasi ve ekonomik sorunlarını fırsat bilerek 1931'de Mançurya'yı işgal eden Japonya, Milletler Cemiyeti'nin pasif yaklaşımlarının da etkisiyle 1934'te "Asya, Asyalılarındır." diyerek Batılıların Çin'le olan siyasi ve diplomatik ilişkilerini kesmesini istemiştir. 1937'de Çin'e saldırarak hammadde elde etmeyi ve burayı pazar alanı haline getirmeyi amaçlayan Japonya, Uzak Doğu'da "ortak refah" alanı olarak Çin'i üs haline getirmek istemiştir.

Verilen bu bilgilere göre,

- I. devletlerin çıkarları paralelinde politikalar izlediği,
- II. diğer dünya devletlerinin siyasi ve ekonomik sorunlarının Japonya için fırsat olarak görüldüğü,
- III. Milletler Cemiyeti'nin dünya barışını sağlamada yetersiz kaldığı

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

italya

- Mussolini'nin, Roma İmparatorluğu'nun yeniden kuruluşu ve Roma'nın egemenlik alanlarının İtalyanlara ait olduğu doğrultusundaki politikaları ile Mussolini Akdeniz'i "Bizim Deniz" olarak tanımlamış ve yayılmacı politikalara yönelmiştir.
- Mussolini'nin bu tutumları sonucunda,
- "Serbest şehir" olarak bağımsızlık statüsüne kavuşturulan "Fiume" konusunda Yugoslavya'ya baskı kurmuş ve Fiume 1924'te İtalya'ya katılmıştır.
- İtalya temsilcisinin Yunanistan'da öldürülmesini bahane ederek Yunanistan'ın Korfu Adası'nı işgal etmiştir.
- Arnavutluk'taki iç sorunlardan yararlanarak 1924'te Arnavutluk'u nüfuzu altına almayı başarmıştır.
- 1936'da Habeşistan'ı işgal etmiştir.

Almanya

- 1 Mart 1935'te Versay Antlaşması'yla Fransa'ya bırakılan "Saar Bölgesi", halk oylamasıyla Almanya yönetimine geçmiştir.
- Silahsızlanma Konferansı ve Milletler Cemiyeti'nden 1933'te çekilen Almanya, silahlanmayı her alanda önemsemiş ve asker sayısını 300.000'e çıkarmıştır.
- 7 Mart 1936'da "askerden arındırılan" Ren bölgesine asker sevk eden Almanya, 13 Mart 1938'de Avusturya'yı ilhak ederek Avusturya ile birleştiğini ilan etmiştir.

! NOT

Hayat Sahası :I. Dünya Savaşı sırasında Almanya'nın üzerinde bulunduğu toprakların Alman ırkına yeterli gelmeyeceğine ilişkin mevcut olan fikrin, Hitler tarafından Almanya'nın Avrupa'da yayılma politikasının bir gerekçesi olarak kabul edilmesi sonucunda ortaya çıkan kavramdır. Benzer iddialar Japon ve İtalyanlar tarafından da ileri sürülmüştür.

Japonya Anti-Komintern Paktı (25 Kasım 1936)

- Almanya 1933 sonrası girişimleri ile Fransa ve Sovyet Rusya arasında kalmıştır.
- 1931'de Mançurya'yı işgal eden Japonya, Çin-Japon Savaşı'nın başlaması sonucu Japonya; Sovyetler ile ABD baskıları karşısında sıkışmıştır.
- Bu gelişmeler Almanya ile Japonya'nın yakınlaşmasına ve 25 Kasım 1936'da Anti - Komintern Pakti'nin oluşmasına neden olmuştur.

Berlin-Roma-Tokyo Mihveri (5 Kasım 1937)

- Habeşistan'ın işgaliyle İtalya, Akdeniz'de tehdit oluşturmaya başlamış ve İngiltere'nin tepkisiyle karşılaşmıştır. Her ne kadar Almanya'ya karşı Fransa'nın desteğini alsa da Avrupa'da dengelerin değişmesi engellenememiş, İngiltere'nin "Yatıştırma Politikası" işe yaramamıştır.
- - Almanya - Japonya İttifakından sonra İtalya, 5 Kasım 1937'de Roma'da imzalanan Anti - Komintern Paktı ile Berlin - RomaTokyo Mihveri kurulmuştur. (Almanya, İtalya ve Japonya)

MÜTTEFİK DEVLETLER

MİHVER DEVLETLER

İNGİLTERE

ALMANYA

FRANSA

İTALYA

ABD

JAPONYA

SOVYET RUSYA

Savaş Yılları (1939 – 1945)

Avrupa'da Savaş

- Almanya'nın SSCB ile birlikte 1 Eylül 1939'da Polonya'yı işgali ile başlamıştır.
- İngiltere ve Fransa'nın 3 Eylül 1939'da Almanya'ya savaş ilanı ile savaş Avrupa'da başlamış ve kısa sürede Avrupa'nın geneline yayılmıştır.
- “Yıldırım Harbi” yapan Almanya Haziran 1940'ta Paris'in düşmesi ve Hitler'e bağlı Fransa'da Vichy Hükümeti'nin iktidarı ile İngiltere ve İspanya hariç neredeyse tüm Avrupa'da Almanya egemen güç olmuştur.
- Avrupa'da Türkiye, İngiltere ve SSCB dışındaki ülkeler işgale uğramıştır.
- SSCB'ye saldırmadan önce Romanya ve Bulgaristan ile ittifak antlaşmaları yapan Almanya, Yugoslavya ve Yunanistan'ı işgale başlamıştır.

- 18 Haziran 1941'de Türkiye ile Saldırmazlık Antlaşması yapmış ve 22 Haziran 1941'de Barbarossa Harekâtı ile SSCB'ye savaş ilan etmiştir.
- 1942'de yeniden SSCB'ye saldırırsa da Almanya, Moskova'yı düşürememiştir.
- Stalingrad'da üç ay direnen Sovyet orduları Almanlara karşı büyük zafer kazanmış ve "Stalingrad Zaferi", komünizmin yayılmasının en büyük propagandası olmuştur.

Örnek:

Fransa'nın yanında birçok Avrupa devletinin işgalinin ardından İngiltere'yi teslim olmaya çağıran Hitler, İngiltere'ye karşı başlattığı hava saldırılarında başarısız olmuş ve 12 Ekim 1940'ta saldırılara son vermiştir. İngiltere muharebesi 13 Ekim 1940'ta sona erdiğinde İngiltere, 733 uçak ve 375 pilot kaybetmiş, Londra'da 14.280 kişi ölürken 20.235 kişi yaralanmıştır. İngiltere saldırılarında Almanya, 1733 uçak ve bir o kadar pilot kaybetmiştir. İngiltere Başbakanı Churchill (Çörçil) kararlılığını BBC radyosundan halka seslenerek; "Fransa Savaşı bitti, şimdi ana vatanımızın savaşı başlıyor. Kıyıda, köyde, kentte, her karış toprakta çarpışacağız ve asla teslim olmayacağız ..." sözleriyle ifade etmiştir.

Verilen bu bilgilere göre,

- I. kamuoyu oluşturmak için radyonun kullanıldığı,
- II. hava saldırılarında Almanya'nın daha çok uçak ve pilot kaybettiği,
- III. Almanya'nın fiilen İngiltere'yi işgal edemediği

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) I, II ve III

Örnek:

II. Dünya Savaşı süreci ile ilgili bu haritaya göre Almanya ile ilgili olarak,

- I. Avrupa'nın tamamını işgal ettiği,
 - II. Doğu'da Sovyetler Birliği, Batı'da İngiltere gibi güçlü devletlerle savaş halinde olduğu,
 - III. Balkanlar üzerinden Akdeniz'e kadar yayılma alanı bulduğu
- yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

! NOT

Normandiya Çıkarması

6 Haziran 1944'te ABD ve İngiliz kuvvetleri; yüz elli altı bin asker, beş bin gemi ve on bin uçakla Manş Denizi'ni geçerek Fransa'nın Normandiya sahiline çıkarma yapmıştır.

Çıkarma harekâtından sonra Müttefik orduları hızla ilerleyerek Fransa, Belçika ve Hollanda'yı Alman işgalinden kurtarmıştır.

Örnek:

Normandiya Çıkarması ile,

- I. Fransa'nın Alman işgalinden kurtarılması,
- II. Kızıl Ordu'nun Berlin'e girmesi,
- III. Alman askerlerinin çoğunun ABD ve İngiliz birliklerinin denetimindeki bölgeye geçmesi

gelişmelerinden hangilerinin görüldüğü söylenebilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve II

E) I, II ve III

Kuzey Afrikada Savaş

- 1940'ta Fransa saf dışı kalmış ve İtalya II. Dünya Savaşı'na girerek "Akdeniz ve Doğu Afrika'da" İngiltere'yi zor duruma düşürmüştür.
- Savaşın Kuzey Afrika'ya yayılmasında, İngiltere'nin nüfuz alanlarında tehlike doğuran İtalya'nın Cebelitarık, Malta, İskenderiye ve Süveyş'i bombalaması etkili olmuştur.
- İngilizler, İtalyanlara karşı harekât başlatarak İtalya işgalindeki Bingazi'yi ele geçirmiştir.
- 1941 yılı içinde Alman - İtalyan kuvvetlerinin saldırılarına, karşı saldırılarla İngiltere cevap vermiş; 1942'de ABD, Fransa'nın Atlas Okyanusu kıyıları ile Akdeniz kıyılarına asker çıkarmıştır.
- 1943 Mayısında 250.000 kadar Mihver askeri teslim olmuş ve Afrika'da savaşı Müttefikler kazanmıştır.

Asya ve Pasifikte Savaş

- 7 Aralık 1941'de Japonların Pearl Harbour Baskını ile 2900'ün üzerinde ABD askerinin ölmesine ve onlarca donanma gemisinin batırılmasına neden olan baskınları ile ABD savaşa girmiş ve Pasifik'te savaş başlamıştır.
- ABD donanmasının gücünü fark eden ve güçlenmesini istemeyen Japonya, ABD'nin Midway üssüne saldırı planlamış ancak başarılı olamamıştır.
- ABD'nin Japonya'ya karşı kullandığı atom bombalarıyla II. Dünya Savaşı sona ermiştir.

Örnek:

Pearl Harbour Baskını sonrası,

- I. ABD'nin Japonya ve Almanya'ya savaş ilan etmesi,
- II. Japonya'nın, ABD'nin Manila ve İngiltere'nin Singapur ve Hong Kong üssünü ele geçirmesi,
- III. savaşın Pasifik'te yoğunlaşması

gelişmelerinden hangilerinin görüldüğü savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

! NOT

6 Ağustos 1945'te Enola Gay (gay) isimli savaş uçağı ile Hiroşima'ya, üzerinde Little (lidil) Boy (Küçük Çocuk) yazan, ilk atom bombası atılmış ve ilk anda 70.000 kişi hayatını kaybetmiştir. 3 gün sonra da Nagazaki'ye, Fat (fet) Boy (Şişman Çocuk) adını verdikleri bir atom bombası daha atıldı. Bombaların ortaya çıkardığı radyasyonun da etkisiyle kısa süre içinde iki kentte ölenlerin sayısının 500.000'i geçtiği tahmin edilmektedir.

Birleşmiş Milletler Teşkilatının Kurulması

UNITED NATIONS

- 14 Ağustos 1941 de İngiltere ile ABD arasında yapılan Atlantik Bildirisinde yer alan hükümler Birleşmiş Milletler Antlaşması'na temel oluşturmuştur. ABD ve İngiltere'nin öncülüğünde yapılan görüşmelerde Almanya'ya karşı savaşa katılan 26 devletin imzasıyla 1 Ocak 1942 de Birleşmiş Milletler Bildirisi yayınlanmıştır. Böylece BM'nin temelleri atılmıştır.
- Şubat 1945 de toplanan Yalta Konferansı'nda ABD, İngiltere, SSCB, Çin ve Fransa'ya BM kararlarını veto hakkı tanınması karara bağlanmış ve 1 Mart 1945 e kadar Mihver gruba savaş ilan eden devletlerin üyeliğe alınması kabul edilmiştir.
- Aynı yıl toplanan San Fransisco Konferansı'nda genel kurulda devletlerin eşitliği esası, 5 büyüklerin veto hakkı ve güvenlik konseyindeki üyeliklerinin sürekliliği kabul edilmiştir.
- 19 Nisan 1946 da Milletler Cemiyeti yetkilerini BM teşkilatına bırakmıştır.

Örnek:

4 – 11 Şubat 1945'te Yalta'da bir araya gelen Roosevelt, Churchill ve Stalin, Birleşmiş Milletler Teşkilatı'nın kurulmasını ve Mihver devletlerine savaş açmış olan devletlerin üyeliklerinin kabul edilmesini kararlaştırmışlardır.

SSCB, ABD ve İngiltere liderliğinde kurulan Birleşmiş Milletler Teşkilatı'nın aşağıdakilerden hangisine yer verdiği savunulamaz?

- A) Dünya barışının korunması ve sürdürülmesi
- B) Milletler Cemiyeti'nin işlevselliğinin korunması
- C) Dünya toplumlarında görülen yoksulluğun önlenmesi
- D) Küresel ve lokal sorunların barışçıl yollarla çözülmesi
- E) Sürdürülebilir kalkınma çabalarının desteklenmesi

II. Dünya Savaşı Sırasında Türkiye

- Türkiye Devleti, II. Dünya Savaşı'nın dışında kalmaya ve savaşın değişen koşulları içinde politika geliştirmeye yönelik tutumları önemsemiştir. Bu doğrultuda müttefikler ve Mihver Grubu ile ilişkiler şekillenmiştir.

Türkiyenin II. Dünya Savaşında Savaşan Taraflarla İlişkileri

Mihver

- 18 Haziran 1941'de Türkiye ile Almanya arasında Türk - Alman Dostluk Antlaşması yapılmıştır.
- 23 Şubat 1945'te, Yalta Konferansı kararı, doğrultusunda Türkiye, II. Dünya Savaşı sonrası batılı devletlerle iş birliğini güçlü tutmak amacıyla Almanya'ya savaş ilan etmiştir.

Müttefikler

- İngiltere ve Fransa ile 1939'da "Dostluk ve Yardım Paktı"nı imzalayan Türkiye,
- 1943'te müttefik devletlerle Adana ve Kahire görüşmelerini yapmış,
- ABD Başkanı Roosevelt ile İngiltere Başkanı Churchill Kahire de Türkiye'yi kendi yanlarında savaşın içine çekmeye çalışmışlardır.

Örnek:

II. Dünya Savaşı yıllarında Türkiye, aşağıdakilerden hangisine yer vermemiştir?

- A) İngiltere ve Fransa ile Üçlü İttifak imzalanmasına
- B) Almanya ile Dostluk ve Saldırmazlık Antlaşması'na
- C) ABD ve İngiltere ile Kahire Konferansı'na
- D) Almanya'ya savaş ilanına
- E) Montrö Boğazlar Sözleşmesi'ne

Savaş Yıllarında Türkiye'de Genel Durum

- Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı ile büyüme hızını %10'ların üzerine çıkaran Türkiye, II. Dünya Savaşı sebebiyle İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nı uygulayamamıştır.
- Kurulmuş sanayi alanları, savaş yıllarında ithalat yapılamadığı için savaş bittiğinde, 1934 öncesi durumdan daha kötü duruma düşmüştür.
- Savaş yıllarında özellikle tarım faaliyetleri ağır darbe almıştır. (Bu durumun temel nedeni ise ilkel ve el emeğine dayalı tarım alanlarının işlenmesi ve savaş sebebiyle bir milyon yetişkin erkek askere alınmasıdır.)
- 1941 itibariyle un kıtlığı şehirlerde sorunları derinleştirmiş ve 1942'de büyük kentlerde karne uygulamasına geçilmiştir.
- Ülkede karaborsa gibi düzen dışı anlayış temel tüketim mallarında yüksek fiyat artışlarına neden olmuştur.

- Enflasyon olasılığına karşı tedbir amaçlı olarak para basmayan iktidar, nakit para ihtiyacını karşılamak için iç borçlanmaya gitmiştir.
- 1941 Haziranı'nda çıkarılan tasarruf bonoları ihtiyacı karşılamamıştır.
- II. Dünya Savaşı şartlarında fırsatçılığı önlemek adına 1942 Kasım'ında Varlık Vergisi Kanunu çıkarılmıştır.

Türkiye'de,

- Gereksiz fiyat anlayışına engel olmak amacıyla fiyatları yükseltilen maddelere "Narh koyma" yani devlet eliyle fiyat belirleme,
- 18 Ocak 1940'ta çıkan ve 1942'de değişikliğe uğrayan "Millî Korunma Kanunu" ile hükümete ekonomik hayatı düzenleyici geniş imkanlar sağlama,
- Millî Korunma Kanunu'nun 6. maddesine dayanarak Petrol Ofisi, Et ve Balık Kurumu gibi bazı kurumlar oluşturma,
- Ticaret ofisi ve İaşe Müsteşarlığı kurumları oluşturma,
- Temel tüketim mallarının karne ile dağıtım kontrolünün yanı sıra iç ve dış ticarette fiyatları tespit etme tutumları önemslenmiştir.

! NOT

- Türkiye'de yaşanan ekonomik sıkıntılar sonucunda 1940 ve 1945 yıllarında nüfus artışında azalma görülmüştür.
- Savaş yıllarında (1942 yılı hariç) millî gelirde sanayi ve tarımsal üretim sürekli olarak düşüş göstermiştir.
- Yıllık Sanayi üretimi 1940-1945 döneminde ortalama % 5,6, tarımsal gelir % 7,2, millî gelir ise % 6,3 gerilemiştir.

Örnek:

26 Ocak 1940'ta çıkarılan Milli Korunma Kanunu 1960'a kadar yürürlükte kalmıştır.

Refik Saydam Hükümeti'nin çıkardığı Milli Korunma Kanunu ile,

- I. üreticilerin 500 kg üzerindeki tahıl ürünlerini Toprak Mahsulleri Ofisi'ne teslim etmesi,
- II. bazı temel tüketim mallarının karne ile verilmesi,
- III. yerli üretimin ekonomideki payının artması

durumlarından hangileri arasında ilişki kurulamaz?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve II

E) II ve III

Örnek:

İkinci Dünya yıllarında Türkiye Devleti'nin aşağıdakilerden hangisine yer verdiği savunulamaz?

- A) Kentlerdeki harp zenginlerinden alınacak Varlık Vergisi'nin çıkarılması
- B) Fransa ile Hatay'ın geleceği için referandum yapılmasının kararlaştırılması
- C) Milli Korunma Kanunu ile hükümetin ihtiyaç maddelerini aramak, bulmak ve bunlara gerekirse el koymak için yetkilendirilmesi
- D) Savaş dışı kalmaya yönelik Müttefik ve Mihver devletler ile antlaşmalar yapılması
- E) Köylülerden alınmak üzere Toprak Mahsulleri Vergisi'nin çıkarılması

Savaş Yıllarında Sosyal – Kültürel ve Eğitim Alanındaki Gelişmeler

- 1939 – 1945 arası eğitim alanında yapılan yatırımlar 1923 – 1939 arası yatırımlardan daha fazla olmuştur.
- 17 Nisan 1940 tarihli bir düzenleme ile Köy Enstitüleri kurulmuştur.
- Mesleki ve teknik eğitim veren okulların sayısı üç katına, bu okullardaki öğrenci sayısı da dört katına çıkmıştır.
- II. Dünya Savaşı'nın olumsuz etkileri Türk edebiyatına da yansımıştır. Türk yazar ve şairleri daha çok sosyal gerçeklik akımının etkisinde kalarak ülkenin içinde bulunduğu sosyal değişim ve gelişmeyi bütün yönleriyle eserlerinde işlemişlerdir.
- Şiirde serbest nazımı savunan Orhan Veli Kanık, Oktay Rıfat Horozcu, Melih Cevdet Anday'ın öncülüğünü yaptığı "Garip Akımı" bu dönemde ortaya çıkmıştır.

- Peyami Safa, Ahmet Hamdi Tanpınar, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Behçet Necatigil ve Sait Faik Abasıyanık bu dönemin önemli şair ve yazarları arasında yer almıştır.
- Savaş yıllarında Türkiye ve dünyadaki gelişmeleri takip etme arzusuyla radyo kullanımı yaygınlaşmış, Ankara Radyosu'nun yanı sıra İstanbul Radyosu deneme yayınlarından sonra 1943'te sürekli yayına başlamıştır.

Türkiyede iç Politikadaki Gelişmeler

- 1923'ten beri iktidarda olan CHP, II. Dünya Savaşı sürecinde bir takım demokratik açılımlara öncülük etmiştir.
- Türkiye, ABD ve İngiltere'nin başını çektiği demokratik bloktan yana tutum benimsenmiştir.
- SSCB'nin Kars ve Ardahan'ı Türkiye'den istemesi ve Boğazlarda askeri üs kurma isteğini belirtmesi Türkiye'nin ABD ve İngiltere'ye yakınlaşmasında etkili olmuştur.
- CHP'nin yanında Nuri Demirağ öncülüğünde Millî Kalkınma Partisi, DörtlÜ Takrir'de imzası olan Adnan Menderes, Refik Koraltan, Celal Bayar, Fuat Köprülü öncülüğünde 7 Ocak 1946'da Demokrat Parti kurulmuştur. Böylece Türkiye'de çok partlili demokratik hayat başlamıştır.

II. Dünya Savaşının Sonuçları

- Müttefikler kazanmış, mihver grubu kaybetmiştir.
- Almanya ve İtalya'nın toprakları işgal edilmiş, Berlin ve Viyana müttefikler arasında paylaşılmıştır.
- Almanya Federal Almanya ve Demokratik Almanya olarak ikiye ayrıldı.
- Dünya Sovyetlerin başını çektiği Doğu Bloku ve ABD'nin başını çektiği Batı Bloku olarak ayrıldı.
- Emperyalist devletlerin zayıflığından yararlanarak Asya, Afrika ve Ortadoğu'daki halklar millî kurtuluş hareketleri başlatmış ve 1955'te Endonezya'nın başkenti Bandung'ta Asya ve Afrika ülkelerinden oluşan Bağlantısızlar Bloku kurulmuştur.
- ABD orduları tarafından Japonya işgal edilmiş, ABD tarafından Japonya'ya orduyu kaldırma, eğitim reformu gibi birçok alanda yenilikler yapması doğrultusunda baskı kurulmuştur.

- 51  lke, 1945 yılının Nisan ve Haziran ayları arasında Atlantik Sözleşmesi'nin bir uzantısı olan San Francisco Konferansı'na katılmış ve BM  rg t n n kuruluşuna imza atmışlardır.
- 1948'de ise İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi kabul edilmiştir.
- II. Dünya Savaşı'nda (Almanya'da Nazilerin, Japonların, Balkanlar'da Sırlar ve Hırvatların telafisi imkansız insanlık suçları) yaşananlardan dolayı "Soykırım Suçunun  nlenmesi ve Cezalandırılmasına İlişkin Sözleşme" 9 Aralık 1948'de Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda kabul edilmiştir. Savaş sırasında işlenen suçlar "Soykırım - Jenosid" olarak adlandırılmıştır. Bu kapsama giren suçlar ve suçluların cezalandırılması ile ilgili kararlar alınmıştır.
- Nazizm ve Faşizm gibi rejimler tasfiye edilmiş, savaş suçluları Nürnberg ve Tokyo Mahkemelerinde yargılanmıştır.

- 1939 - 1945 yılları arasında cereyan eden II. Dünya Savaşı kısa sürede yayılarak topyekün bir savaşa dönüşmüştür. Milyonlarca insan hayatını kaybederken savaşın siyasi, ekonomik ve toplumsal sonuçları ağır olmuştur.
- Dünya altın rezervinin %75'ini, dünya sanayi üretiminin % 50'sini ve uluslararası ticaretin % 25'ini kontrol eden ABD, New York'ta Birleşmiş Milletler ile Uluslararası Para Fonu'nu (İMF) Washington'da kurarak dünya siyasetinin merkezi haline gelmiştir.
- İsrail kurulmuştur.

Örnek:

II. Dünya Savaşı'nın sonuçları arasında,

- I. Almanya'nın, Federal Almanya ve Demokratik Almanya olarak ikiye ayrılması,
- II. ABD'nin Truman Doktrini ile Türkiye ve Yunanistan'a hibe yardımda bulunması,
- III. Sovyetler Birliği'nin uydu ülkelerle Doğu Avrupa'da yayılması

gelişmelerinden hangilerinin görüldüğü söylenebilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve III

E) I, II ve III

Örnek:

II. Dünya Savaşı'nın sonuçları ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi görülmez?

- A) ABD'nin Monroe Doktrini'nden uzaklaşarak Milletler arası politikada ilk sıraya geçmesi
- B) Almanya ve Avusturya'nın bölünmesi
- C) ABD ve SSCB arasında iki kutuplu dünya düzeninin oluşması
- D) Filistin topraklarında Yahudilerin İsrail Devleti'ni kurması
- E) Dünya barışını sağlamaya ve korumaya yönelik Milletler Cemiyeti'nin kurulması

II.Dünya Savaşından Sonra Orta Doğu

- II. Dünya Savaşı'ndan sonra İngiltere 2 Nisan 1948'de Araplar ve Yahudiler arasındaki anlaşmazlığı BM'ye götürmüştür.
- BM Genel Kurulu'nda 27 Kasım 1947'de yapılan görüşmede Araplar ve Yahudiler arasında Filistin'in taksimine karar verilmiştir.
- ABD, SSCB ve Fransa lehte oy verirken. İngiltere çekimser kalmış, Türkiye ise Arap ülkeleriyle beraber aleyhte oy kullanmıştır.
- 14 Mayıs 1948'de Tel Aviv'de bulunan Yahudi Millî Konseyi İsrail Devleti'nin kuruluşunu ilan etmiş ve İngiltere 15 Mayıs 1948'de Filistin'deki bütün kuvvetlerini çekme kararı almıştır.

- Bu gelişmeler günümüze kadar süre gelen Arap - İsrail savaşlarına neden olmuştur. (1948 - 1949 Arap - İsrail Savaşı, 1967 ve 1973 Arap - İsrail Savaşları)
- Arap - İsrail savaşları Filistinlileri yurdundan etmiş ve mülteci durumuna düşürmüş, SSCB'nin Arap dünyasıyla yakınlaşmasına ortam hazırlamış ve Arap dünyasında Sosyalist - Cumhuriyetçi rejimler ortaya çıkmıştır.
- Günümüze kadar büyük güçlerin Orta Doğu'ya müdahalelerine de ortam hazırlayan bir konu olmuştur.

Örnek:

İngiltere, I. Dünya Savaşı'ndan sonra Filistin'de bir sivil manda yönetimi kurmuş ve bölgeyi gönderdiği bir yüksek komiser vasıtasıyla yönetmeye başlamıştı. Arkasından Balfour Bildirisi'ni manda hukukunu belirleyen metne dahil etmişti. Bu sayede Filistin'de Yahudi nüfusunun ve toprak mülkiyetinin genişlemesi sağlanmıştı.

İngiltere'nin, Milletler Cemiyeti'nin manda yönetimlerine dair aldığı kararlara tamamen aykırı olan bu tutumunun,

- I. Yahudi – Arap çatışmalarının yaşanması,
- II. Filistin'deki demografik yapının değişmeye başlaması,
- III. Kudüs'te ABD'nin elçilik açması

durumlarından hangilerine neden olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III